

I TYSK TILINTETGØRELSESLEJR

ELLEN Lundkvist Nielsen var mellem de ti Kvinder, der den 11. December 44 blev sendt fra Frøslev til Tyskland — via Vestre Fængsel. Hun var blevet arresteret i Dragør i Eftersommeren sammen med sin Bror og andre gæve Fiskere, der af Tyskerne blev beskyldt for Sabotage og Transporter af Mennesker og Vaaben over Øresund. Det var en svingende Vognfuld Arrestanter, Gestapo hentede i Dragør, og midt blandt alle Mændene sad den elskelige Ellen med de glade blaa Øjne; Dragørkonen, der havde sin daglige Dont ved Gammel Strand, var sigtet for Sabotage.

Ellen Nielsen sad tre Maaneder paa Vestre, derefter kom hun til Frøslev, hvor hun kun fik Lov at blive i halvanden Maaned.

Jeg havde ikke set Ellen Nielsen, siden hun den Decembredag sammen med sine ni Kammerater gik ud ad Laagen i Pigtraadshegnet og forsvandt mellem Barakkerne. Det hed sig først den Dag, at de ti Kvinder skulde løslades, men endnu før de var kørt bort fra Lejren, havde der bredt sig en uhyggelig Fornemmelse af, at det var Løgn; i første Omgang skulde de i hvert Fald tilbage til Vestre. Men maa-ske betød det bare nye Forhør paa Shellhuset. Der

gik mange Uger, før vi i Frøslevlejren fik Vished for vore ti Kammeraters Skæbne, men omsider maatte det da betragtes som givet, at de var sendt sydpaa. Lejrene dernede stod for os som det værste der kunde times et Menneske; alligevel havde vi dengang kun svage Forestillinger om de Rædslær, vore Kammerater maatte gennemgaa.

Da jeg nu møder Ellen igen, trekvart Aar efter jeg saa hende sidst, har hun forandret sig en Del; hun ser ikke daarlig ud, men hendes Øjne er blevet større, og hendes Ansigt er blevet mindre. Hun bevæger sig ogsaa lidt mere besværligt, end sidst vi spadserede vore raske Ture omkring Barakken.

— Kan du udholde at tale om Ravensbrück? spørger jeg.

— Det kan jeg sagtens, mine Nerver har ikke taget Skade, forsikrer Ellen paa sit syngende dragørske Maal. Men det bliver svært at begrænse sig, jeg kunde sidde her og berette i Dagevis.

Jeg vilde ønske, jeg havde Ord, der virkelig kunde beskrive det Syn, der mødte os, da vi kom ind i Lejren. Lige udenfor den Bygning, vi først kom ind i, laa der vældige Dynger af Skrald, som en Skare Fanger gik og sorterede, medens *Aufseherinnerne* kløede dem. Vi saa paa hinanden . . . En dansk Pige strøg forbi os: *Velkommen til Helvede*, sagde hun.

Vi stod i et Rum, hvor Vinduerne ikke kunde lukkes, og vi frøs, saa Tænderne klaprede i Munden paa os. Der vilde vi faa Lov at blive i Nat, blev der sagt; det var en stor Naade, for normalt skulde vi have været ovre i Teltet, hvor der overhovedet ikke

fandtes Beskyttelse mod Kulden. I Nattens Løb blev over Hundrede Mennesker smidt ind til os. Kl. 4 om Morgenen blev vi saa kostede over i Teltet. Nøden og Elendigheden omkring os var saa stor, at den ikke var til at fatte. Jeg husker, at jeg smed et Franskbrød og et Par Strømper i Rendestenen til en af de ulykkelige, der tiggede af os. Flere af de Kvinder, vi havde været i Berøring med, havde fortalt os, at alt vilde blive taget fra os, men vi troede dem ikke. Naar vi skulde forrette naturlige Ærinder, maatte vi sætte os udenfor paa en Spand i Barakgaden — der lykkedes det en dansk Kvinde, Sunny, kaldte vi hende, at faa os til at forstaa, at vi skulde stikke hende alt det af vores Tøj, vi kunde, saa skulde hun prøve at redde det for os. Hun stak vort Undertøj i sine Bukser og pilede bort med det over paa Revieret.

Vi var i Teltet til Kl. 15. Hvis vi havde et Krus, fik vi Suppe. Senere blev vi ført over til det natlige Sted igen og kommanderede til at klæde os splitternøgne af. De tog alt Tøj fra os, Rub og Stub, det eneste, jeg fik Lov til at beholde, var et Stykke Sæbe, en Kam og en Vaskeklud. Vi fik udleveret det, vi skulde gaa i, jeg fik et Par blegrøde Bukser, en Herreundertrøje, en tynd Sommerkjole og en sort Frakke. Heldigvis var der en af Pigerne, som stjal mit Korset til mig. I et Kontor ved Siden af skulde vi aflevere vore Værdisager. Jeg kunde ikke faa min Giftering af, jeg havde haft den paa i 38 Aar. »Den klipper vi af,« sagde en Kvinde, som forresten talte dansk.

Sent om Aftenen kom vi ind i en Barak. Der var

375 Mennesker i hver Ende af den, og til dem var der beregnet seks W.C.'er. Vi elleve danske (vi havde faaet en Kammerat til med fra Vestre) fik tre Køjer tilsammen. Vi havde ingenting over os. Men det værste var ikke Kulden, det var Stanken i Rummet — hvis du anede, hvor der stank.

Det var kriminelle Forbrydersker, der var vore nærmeste Overordnede, vor Stueformand, Lisa, havde kvalt sin Mand med de bare Næver. I hver Blok var der Vaskehus, men der var kun Vand en lille Stump Tid hver Morgen, man skulde op om Natten for at faa sig vasket.

Paa hvilket Tidspunkt vi blev purret ud til Appel, ved jeg ikke nøjagtigt, ingen af os havde Ure, og Tiden løb sært i eet for os, det varede heller ikke længe, før man løb sur i Datoerne og opgav Tidsregningen. Appellen varede ofte til Middag. Hver Blok stod opstillet for sig. Det var saa koldt, at det ikke er til at beskrive, og det var forbudt os at røre os det ringeste, ingen Stampen med Fødderne, ingen Næsepudsning. Den første Gang vi oplevede Straffeappel, var det, fordi der manglede en, hun var ikke til at finde. Det viste sig, hun laa inde i Barakken og var død.

Vort Arbejde bestod den første Dag i at sprede Skrald. Man kunde ogsaa blive sat til at slæbe Ammunitionskasser, eller til at skovle Sand paa Skrænten ved Søen. De Kvinder, der havde været der i flere Aar, lignede ikke Kvinder mere, men store Karlfolk, saa uhyggeligt udviklede var de blevet.

Senere opdagede man flere Fiduser, hvorved man kunde gemme sig for Lejrpolitiet og engang imel-

lem snyde for at komme paa Arbejde. Der var en halv Times Middagspause, hvor vi fik Suppe, sommetider kunde vi ogsaa være heldige og organisere nogle Kartoffler. Engang imellem kunde man ogsaa organisere Hvidkaal og Løg. Om Aftenen fik vi varm Suppe.

Men Sulten var ikke det værste dengang, det værste var vore Maver. Man kunde ikke undgaa at faa Dysenteri, og Afføringen rendte fra os, før vi kunde naa at komme ud. Vi turde ikke beholde vore Benklæder paa om Natten for ikke at faa dem svinede til, og tog vi dem af, frøs vi saa forfærdeligt. Naaede vi ud og kunde sætte os, kom der nogen og tærskede os . . . Vi led under de Forhold, aah, hvor vi led.

Et Stykke ind i det nye Aar blev der tålt om, at nogle af de ældste skulde føres over til en forladt Ungdomslejr et Stykke Vej fra Ravensbrück. Det hed sig, at i *Jugendlejren* vilde vi faa Mælkesuppe. De, der havde røde Kort, skulde derover, det var Husholdningslærerinde Johanne Hansen og mig. Vi blev flyttede derover den 2. Februar. Vi marcherede i tyve Minutter og naaede saa frem til en Samling Barakker mellem nøgne Træer.

Vi laa over tusind Mennesker i en Sal, Tonehalle hed den, tæt, tæt ved Siden af hinanden. Johanne og jeg var saa syge i vore Maver, vi maatte ud. Og saa begyndte vi vor fortvivlede Vandring hen over Menneskekroppe, først gennem vort eget Rum og saa gennem et til. Nogle prøvede at hjælpe os, andre tærskede løs paa os.

Vort Haab om Mælkesuppen blev beskæmmet, den gruppvækkende Sandhed var, at vi var kom-

